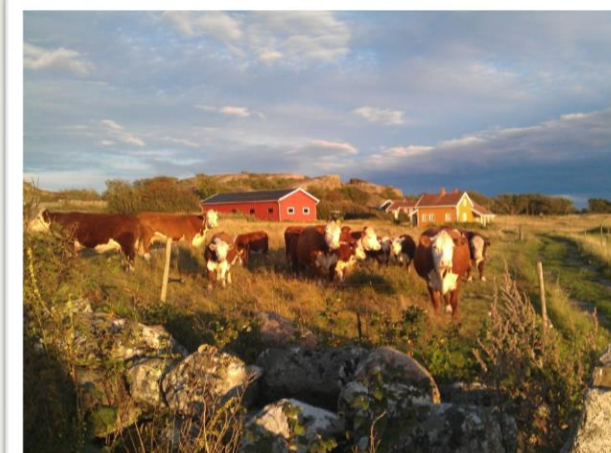

Utvalgte kulturlandskap 10 år

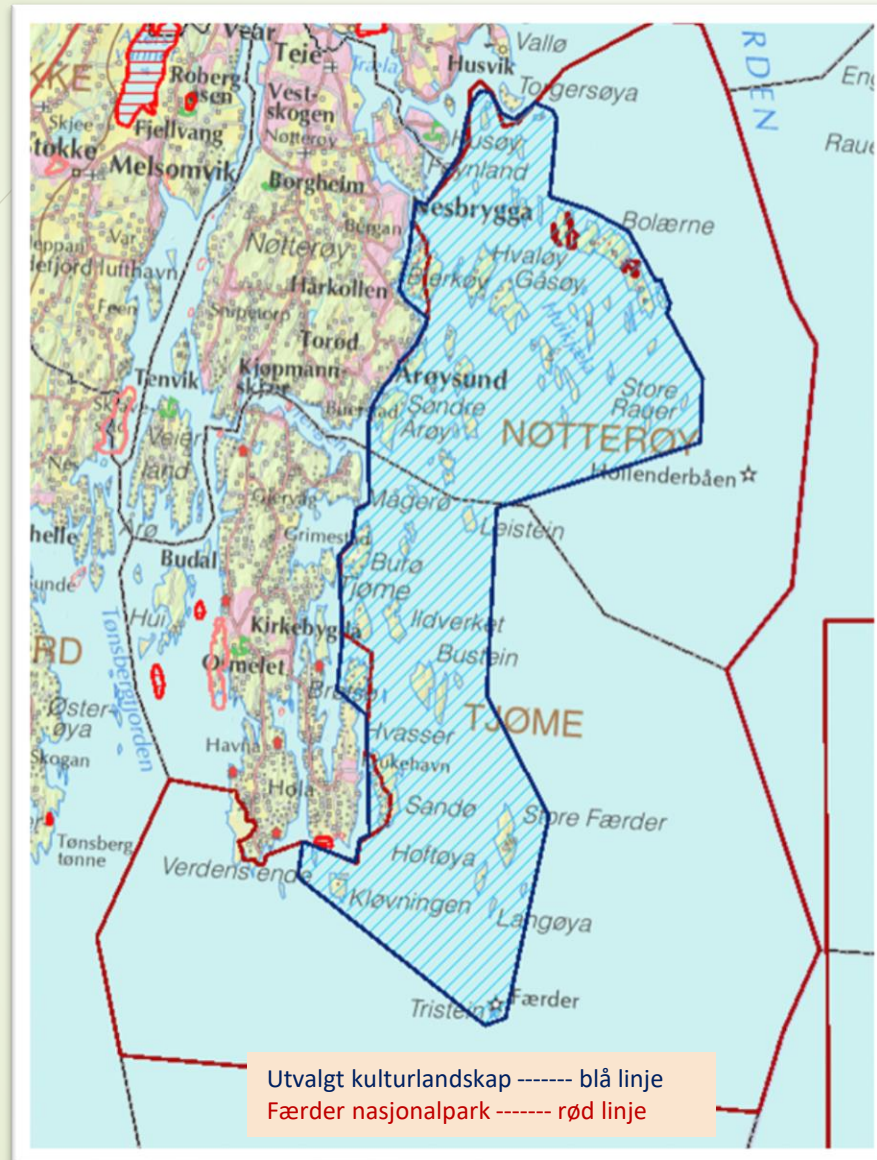
Samling på Lindholmen 12. august 2019

Færder

HVA HAR VI OPPNÅDD?

Innlegg av Hilde Marianne Lien
landbruksavdelingen

Færder Utvalgte kulturlandskap og Færder nasjonalpark

Overlapper i stor grad

- ✓ 15 000 dekar øyareal – 60 øyer
- ✓ 26 øyer tidligere bebodde
- ✓ 3 bebodde øyer med gårdsbruk i dag
- ✓ 20 øyer med beitedyr

Ulikt:

UKL

Hele Bjerkøy
Hele Sandø
+ Vasskalven

Nasjonalparken

+ Verdens Ende
+ Moutmarka
+ sjømråder

Utvalgte kulturlandskap - UKL

Færder utvalgte kulturlandskap

2009: 320 000 kr
2010: 460 000 kr
2011: 450 000 kr
2012: 435 000 kr
2013: 625 000 kr
2014: 650 000 kr
2015: 550 000 kr
2016: 545 000 kr
2017: 900 000 kr
2018: 650 000 kr
2019: 650 000 kr

- ✓ Opprettet 2009 – 22 områder
- ✓ Jubileum 2019 – 45 områder
- ✓ Satsning - 3 direktorater

Mottatte UKL-midler 2009-2019:

6,7 mill kr

Viktige aktører – 1...

Bjerkø Gård

Søndre Årø Gård

Sandø IS

Kurt Evje

Hauan Gård

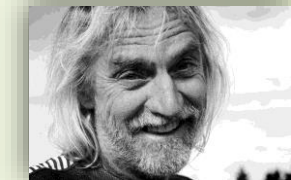
Skjærgårdstjenesten

Jarlsberg Hovedgård

Fred A. Karlsen

Erik Asmyhr

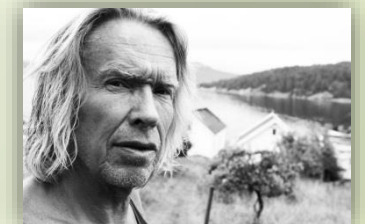
Søndre Årø Sameie

Mellem-Bolærens Venner

Vasskalven Vel

Terje Bjerga

Viktige aktører – 2...

- ca. 5 000 dekar beites...

Gammalnorsk Spælsau fra Hauan Gård
og Færder Får, foto OF

Norsk hvit sau -
Kurt Evje, Tjøme
og Søndre Årø Gård

Skotsk høylandsfe – Bjerkø Gård

Herefordfe fra Søndre Årø Gård

Pelssau - Fred Karlsen, Hvaløy
og Søndre Årø Gård

Ca. 430 sauer
Ca. 65 ammekyr

Beiter på 20 øyer

De er svært viktige
landskapspleiere!!

Båndtvang for hunder:
1. april – 15. oktober.

Beitekoordinator 2019

- Spleis mellom nasjonalparken og UKL

Landbruket – ekstra tilskudd til øybeite
Utgjør ca. 250 000 kr/år (RMP)

Kulturlandskapet – tiltak

- vegetasjonsrydding, slått, beitepussing, vedlikehold av gjerder og nye gjerder

400 daa gml kulturmark beitepusses
+ 400 daa åpnet opp / ryddet

Burø, foto M. Sandgren

Søndre Årøy, foto sameiet

Søndre Årøy, foto sameiet

Vasskalven, foto P. Kongslie

Sandø, foto Hauan Gård

Bjerkø Gård, foto H- M. Lien

Naturmangfoldet – tiltak

- Skjøtsel og istandsetting

Rødlista arter

Bukkebeinurt
Vasskalven

Kammarimjelde
Østre Bolæren

Sandtimotei, Vestre Bustein,
foto Oddvar Pedersen

Store trær

Gåsøeika

Restaurert:

- 30 daa slåttemark
- 52 store eiketrær
- 150 daa div. naturtyper

Fremmede arter fjernet:

- Rynkerose
- Parkslirekne

Naturtyper

Slåttemark på Sandøy, foto Hauan Gård

Strandeng på Søndre Årøy, foto CA Erichsen

Kulturminner – tiltak – vegetasjonsrydding og istandsetting

Gravrøys, Søndre Årøy

Gårdsmuseum, Bjerkø Gård

Hustuffer (Masseløy)

Steingjerder (Bjerkøy)

Bygninger (Søndre Årøy)

UKL-tilskudd til:

- 2 310 m steingjerder (fristilt)
- 3 bygninger – SEFRAK
- 2 hustuffer
- 2 gravrøysar
- 1 gammel båtslipp
- 1 gårdsmuseum
- Kartlegging i Russerfangeleiren

Støtte til infrastruktur og drift av arealer

- istandsetting av gårdsveier, kaier og foringsplasser – pluss drenering av enger

Eksempler fra Søndre Årø Gård
og Bjerkø Gård

Tilskudd til:

- 13 000 m drenering av eng
  - 2 650 m gårdsvei
  - 2 kaier
  - 2 transportflåter
  - 2 fôringsplasser
  - 6 redskaper/maskiner
- Vedlikehold eller istandsetting

Friluftslivet – tiltak

Turstier, grunder, gjerdeklyv, teltplasser, beiteskilt mm

8 280 m turstier (vedlikehold og nye)
+ div. grunder og gjerdeklyv
150 beiteskilt

Søndre Årøy

Mellom-Bolcæren

Bjerkøy

Søndre Årøy

Haneflu

Foto OF

Foto CA Erichsen

Skjærgårdstjenesten er viktig for gårdsdrift og skjøtsel på øyene!

Fra 2014:
Årlig transportstøtte gitt til Skjærgårdstjenesten

Arbeidsutvalget for UKL

Eksempel: Sammensetning 2017

Morten Ueland, gårdbruker	Søndre Årø Gård
Marianne Sandgren, gårdbruker	Søndre Årø Gård
Cato Andreas Erichsen, grunneier	Søndre Årø Sameie
Tom Eric Christiansen, gårdbruker	Bjerkø Gård
Hilde Lind Jørgensen, gårdbruker	Bjerkø Gård
C. Nicolaus Wedel Jarlsberg, grunneier	Jarlsberg Hovedgård
Preben Fossaas, gårdbruker	Hauan Gård i Våle
Fred Karlsen, grunneier/dyreholder	Hvaløy
Gunnar Bergersen, grunneier	Sandø Vel
Arne Linnestad, gårdsbestyrer	Sandø Gård
Terje Bjerga, dyreholder	Færder Får
Kurt Evje, dyreholder	Tjøme
Peik Ellingsen, grunneier	Vasskalven
Anne Sjømæling, friluftsliv	Oslofjordens Friluftsråd
Øystein Hovde, daglig leder	Skjærgårdstjenesten
Ole Christian Torkildsen, landbruk	Bondelaget/Småbrukarlaget
Lars Bøen-Johnsen, landbruk	Nøtterøy kommune
Ronny Meyer, miljøvern	Nøtterøy kommune
John Ramberg, landbruk	Tjøme kommune
Bjørn Bjerke Larsen, miljøvern	Tjøme kommune
Cathrine Stangebye Engebretsen, kulturarv	Vestfold fylkeskommune
Egil Soglo, miljøvern	Statens Naturoppsyn
Jørn Lindseth, miljøvern	Statens Naturoppsyn
Erik Johan Blomdal, miljøvern	Fylkesmannen i Vestfold
Bjørn Strandli, nasjonalparkforvalter	Færder nasjonalpark
Hilde Marianne Lien, landbruk	Fylkesmannen i Vestfold

2017

2015

Forvaltningsgruppa for UKL

Behandler søknader om støtte, setter rammer for arbeidet mv

Sammensetning 2017:

Lars Bøen-Johnsen, landbruk	Nøtterøy kommune
Ronny Meyer, miljøvern	Nøtterøy kommune
John Ramberg, landbruk	Tjøme kommune
Bjørn Bjerke Larsen, areal og miljø	Tjøme kommune
Cathrine Stangebye Engebretsen, kulturarv	Vestfold fylkeskommune
Erik Johan Blomdal, miljøvern	Fylkesmannen i Vestfold
Hilde Marianne Lien, landbruk	Fylkesmannen i Vestfold
Ole Christian Torkildsen, landbruk	Bondelaget/Småbrukarlaget
Forvaltningsmyndighet	Fylkesmannens landbruksavdeling

Foto: Ole Christian Torkildsen

Kartlegginger og skjøtselsplaner

- UKL har bidradd med mange...

Forsvarsbygg 2002: Bolærne-øyene

BioFokus-rapport 2008-27: Søndre Årøy og Sandø

BioFokus-rapport 2010-1: Søndre Årøy, Sandø og Mellom Bolæren

BioFokus 2010: Kort rapport Bjerkøy

Kulturlandskapscenteret 2011: Kartlegging av beiteressursene i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme

BioFokus-rapport 2012-3: Kartlegging av skjøtselsbehov på øyene i Ormø-Færder LVO

BioFokus-rapport 2012-6: Hvaløy

BioFokus-rapport 2012-7: Gåsøy

BioFokus-notat 2012-30: Lindholmen, Ormøy og Tørfest

BioFokus-notat: 2013-19: Masseløy, Langeskjæra, Haneflu og Espelund

BioFokus-rapport: 2015-7: Vasskalven

BioFokus-notat 2016-2: Skjøtselsplan for Kalvenga på Vestre Bolæren

NHM UiO Oddvar Pedersen 2015: Notat om skjøtsel på Kløvningen

NHM UiO Oddvar Pedersen 2016: Notat om sandtimotei mm på Vestre Bustein

Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark 2017 m/vedlegg om skjøtsel av kulturlandskap

BioFokus-notat 2018-9: Skjøtselsplan for slåttemark på Sandø

Brendalsmo og Sollund 2018: Kulturminneregistrering på øyer øst for Tjøme

Kulturlandskapscenteret Ragnhild Bjåen 2019: Kartlegging av beiteressurser – 24 øyer

Kulturlandskapsskolen 2014 - 2019

Spleiselag: Færder nasjonalpark, Oslofjordens friluftsråd, Færder UKL

34 kurs gjennomført!

Besøk til Færder UKL

LMD 2015

LMD 2014

Direktoratsgruppa 2014

Miljødirektoratet - direktør Ellen Hambro
Riksantikvar Jørn Holme
Landbruksdirektoratet - direktør Jørn Rolfsen

Kommunene 2014

Landbrukskontorene i Vestfold

Refotografering 2015

Landskapsfotograf Oskar Puschmann, NIBIO

- Bjerkøy
- Søndre Årøy
- Sandø
- Lindholmen
- Mellom-Bolæren
- Vasskalven

Sommersamling 2016
Bjerkø Gård

Hogst av planteskog ved husmannsplass

2006. Husmannsplassen Rønningen, Mellom Bolæren. Nøtterøy kom. Vestfold. Foto: Ronny Meyer, Nøtterøy kom.

2015.

Kulturlandskapsskjøtsel med *Utvalgte KL*-midler

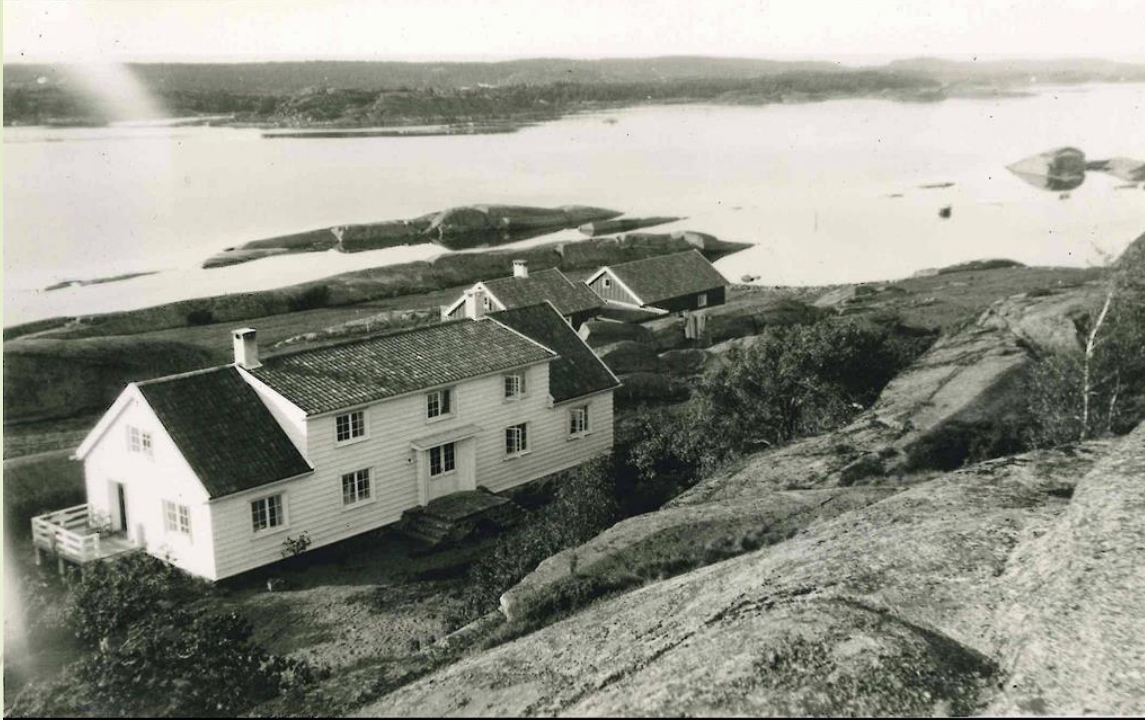

2012. Fristilling av *Utvalgt naturtype hul eik*. Søndre Årøy. Nøtterøy kom., Vestfold. Foto & © Cato Andreas Erichsen.

2015.

Fra forpaktet små- bruk til feriehus

1937 ca. Vestly på Vasskalven.
Tjøme / Vestfold. F.: Walther
Halvorsen, © Peik Ellingsen.

20

2015.

Jordbruk;
mye mer
enn pris,
da. og kilo

2014. Søndre Årø
gård. Nøtterøy
kommune, Vestfold.
Foto & © Cato
Andreas Erichsen.

*«Slitent gml. hønse-
hus, opprinnelig bygd
på tuftene etter eldre
våningshus. Nå nylig
restaurert og ombygd
til sauefjøs.»*

2015

Fra 30 år med ned-
legging til 21 år (1994)
med «nystartet» drift

1990. Nedlagt og forfallent på
Bjerkø gård. Nøtterøy / Vestfold.
Foto & © Tom Eric Christensen.

22

2015. Gårdsturisme og skotsk høylandsfe.

Planlegging, befaring og gjennomføring av *Utvalgt KL tiltak*

2011. Villeng på gml. innmark på øya Sandø. Tjøme kommune, Vestfold. Foto & ©: Hilde Marianne Lien, Vestfold FMLA.

2015. Inngjerding for sauebeite.

Kulturlandskaps- skjøtsel med *Utvalgte KL-midler*

2014. Utsiktsrydding grav-røys.
Søndre Årøy. Nøtterøy /
Vestfold. Foto & © Cato. A. Erichsen.

Fra drift via en periode med nedlegging til drift

1940 ca. Forpakterfamilien på Bjerkø gård. Nøtterøy kommune, Vestfold. F.: NN, © Tom Eric Christensen.

2015. Dagens eiere av Bjerkø gård.